

Yasin KARACA¹

Giriş

Spor günümüz toplumlarının en sevilen faaliyet alanlarından birisidir. Sporun her yaştan ve kesimden insanın yapabileceği aktiviteleri içerisinde barındırması sporu ilgi odağı haline getirmiştir. İnsanların sporu sevmesi ve sporla ilgilenmesi araştırmacıları bu alanda çalışma yapmaya yöneltmiştir. Bu doğrultuda sporun kişisel ve sosyal gelişime olan etkisiyle ilgili birçok araştırma yapıldığı görülmektedir. Örneğin Veysel ve Koç (2000) sporun bireylerde kişisel ve sosyal kimlik hissi uyandırdığını, grup üyeliği duygusunu güçlendirerek bireyin sosyalleşmesine katkıda bulunduğunu ifade etmektedir. Güçlü ve Yentür (2008) sporun bireyin kişiliğinin gelişiminde, karakter oluşumunda, özgüveninin artmasında ve sosyal bir insan olmasında önemli rol oynadığını ifade etmektedir. Diğer taraftan Şahin (2003) sporun insan hayatında vazgeçilmez bir etkinlik olduğunu ve bu durumun kazanma hırsını beraberinde getirerek insanı, tasvip edilmeyen ve bağımlılık yaratan davranışlara yönelttiğini ifade etmektedir. Özsoy (2013). Spor organizasyonları insanlar tarafından yine onlar için kurulur (Topuz ve Çağlayan 2019). Spor alanlarında bazen atılan bir gol, yapılan kötü tezahürat, dinsel ve mezhepsel farklılıklar, tarihi veya yöresel problemler nedeniyle çeşitli gerginliklerin ve çatışmaların yaşandığını belirtmektedir.

¹ Dr.Öğr.Üyesi, Osmaniye Korkutata Ün.v.Uygulamalı Bilimler Y.O.yasinkaraca99@gmail.com

Kaynaklar

- Asma, M , Gürsel, N , Çamlıyer, H . (2019). Öğrencilerin Zorbalık Davranışı Eğilimlerinin Spora Katılım Açısından İncelenmesi. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi , 14 (1) , 23-40 . DOI: 10.33459/cbubesbd.474659
- Atalay A. Akran Zorbalığı Gösterme ve Akran Zorbalığına Maruz Kalmanın Cinsiyet, Yaş Sosyo ekonomik Düzey, Anne-Baba Tutumları, Arkadaş İlişkileri ve Benlik Saygısı ile İlişkisi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, 2010.
- Allan, E. J., Madden, M. (2008). Hazing in view: College students at risk. Initial findings from the national study of student hazing. Retrieved on May 1, 2014 http://www.stophazing.org/wpcontent/uploads/2014/06/hazing_in_viewweb1.pdf
- Baldry A.C. (2003). Bullying in schools and exposure to domestic violence. *Child Abuse and Neglect*, 27: 713–32.
- Bayraktar F. (2007). Olumlu Ergen Gelişiminde Ebeveyn/Akran İlişkilerinin Önemi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 14 (3) : 157-66.
- Beaumont Children's Hospital. (2016). Bullying prevention in sports. Retrieved from <http://www.beaumont.edu/childrens/specialties/bullying-support-for-children/>.
- Bingöl, H., Çoban, B., Bingöl, Ş., & Gündoğdu, C. (2012). Üniversitelerde öğrenim gören taekwondo milli takım sporcularının maç öncesi kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 121-125.
- Blais J. (2018) Chatting, Befriending, And Bullying: Adolescent Internet Experiences And Associated Psychosocialoutcomes. Doctorate Thesis. Canada: Queen's University. https://qspace.library.queensu.ca/bitstream/1974/1413/1/Blais_Julie_J_200808_PhD.pdf. 22.09.2018
- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32, 515–531.
- Boardley, I. D., Kavussanu, M. (2009). The influence of social variables and moral disengagement on prosocial and antisocial behaviours in field hockey and netball. *Journal of Sports Sciences*, 27, 843-854.
- Buch R.D. Teachers' Perspectives on Bullying: Understanding Educational Intervention, Mankato, Minnesota State University, 2012: 6-7.
- Childhelp, (2019). Sporda zorbalık istatistikleri <https://www.childhelp.org/subs/speak-safe-athletes/>. Erişim tarihi: 11/01/2020.
- Cowie H, Jennifer D. (2008). New Perspectives on Bullying, UK, Open University Press Chapter-1.

- Coloroso B. (2003). *The Bully, The Bullied, and The Bystander*. USA, New York, NY: Harper Collins, 1-232.
- Coakley, J. (2016). *Sports in society: Issues and controversies* (12th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- Collot D'Escury, A.L., Dudink, A. (2010). Bullying beyond school: Examining the role of sports. In Jimerson, S. R, Swearer, S. M, Espelage, D. L. (Eds.). *Handbook of Bullying in Schools: An international perspective*. pp. 235-248.
- Cook C.R., Williams K.R., Guerra N.G., Kim T.E. (2010). Variability in the prevalence of bullying and victimization: A cross-national and methodological analysis. In: Jimerson S.R., Swearer S., Espelage Dorothy L., editors. *Handbook of Bullying in Schools: An International Perspective*. Routledge; New York, NY, USA: 2010. pp. 347-362.
- Cross, D., Barnes, A., Papageorgiou, A., Hadwen, K., Hearn, L., Lester, L. (2015). A social-ecological framework for understanding and reducing cyberbullying behaviours. *Aggression and Violent Behavior*, 23, 109-117.
- Crow, B. (2008). The prevalence and prevention of hazing in sport. *Pennsylvania Journal of Health, Physical Education, Recreation and Dance*, 78, 33.
- Crow, R. B., ve Macintosh, E. W. (2009). Conceptualizing a Meaningful Definition of Hazing in Sport. *European Sport Management Quarterly*, 9, 433-451.
- Çelik V.O., Demir E.Y. Sporcularda zorbalığa maruz kalmanın psikolojik sonuçları. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi* 2016; 25 (2): 152-62.
- Dinçer, N. (2019). Spor Ve Kriz Yönetimi. *Sporla Yeni Akademik Çalışmalar*, 111.
- Espelage, D. L. (2014). Ecological theory: Preventing youth bullying, aggression, and victimization. *Theory into Practice*, 53(4), 257-264.
- ESPN (2014). Sports hazing incidents. Retrieved on June 22, 2014 from <http://espn.go.com/otl/hazing/list.html> erişim tarihi: 29/12/2019.
- Evans, B., Adler, A., MacDonald, D., Côté, J. (2016). Bullying victimization and perpetration among adolescent sport teammates. *Pediatr. Exerc. Sci.* 28, 296-303.
- Fried S, Fried P. *Bullies and Victims: Helping Your Child Survive The Schoolyard Battlefield*. New York: M. Evans and Company 1996:1-173.
- Frisen A, Jonsson A, Persson C. (2007). Adolescents' perception of bullying: who is the victim? who is the bully? what can be done to stop bullying?, *Adolescence*, Winter , 42 (168): 749-61.

- Griffin R.S., Gross, A.M. (2004). Childhood bullying: Current findings and future directions for research. *Aggression and Violent Behavior*, 9: 379-400.
- Güçlü, M., Yentür, J. (2008). Milli takım düzeyindeki elit bayan sporcuların kişisel ve sosyal uyum düzeyleri ile bedenlerini algılama düzeylerinin karşılaştırılması. *Sportmetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6 (4), 183-192. Doi: 10.1501/Sporm_0000000111
- Hemen sağlık, (2018). Psikolojik Şiddet (Zorbalık) Hemen Sağlık, (<https://www.hemensaglik.com/makale/psikolojik-siddet-zorbalik>) Erişim Tarihi: 03.09.2019.
- Hernandez, S. M. (2015). A better understanding of bullying and hazing in the military. *Military Law Review*, 223, 415-439.
- Hughes, R., Coakley, J. (1991). Deviant overconformity among athletes: The implications of overconformity to the sport ethic. *Sociology of Sport Journal*, 8, 307-325.
- Ilkım, M., Kalaycı, M. C. K., Güleroğlu, F., & Gündoğdu, C.(2018) Down Sendromlu Çocuklarda Sportif Etkinliklere Katılma Durumuna Göre Sosyal Uyum Ve Beceri Düzeyinin İncelenmesi. *İnönü University International Journal Of Social Sciences (Inijoss)*, 7(1), 162-172.
- Jones, R. L., Potrac, P., Cushion, C., Ronglan, L. T. (Eds.). (2011). *The sociology of sports coaching*. New York: Routledge.
- Karaca Y., (2016). Spor Seyircilerinin Zorbalık Davranışlarının İncelenmesi (Futbol Taraftarı Örneği). *Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi.*
- Karataş H, Öztürk C. (2009). Sosyal bilişsel teori ile zorbalığa yaklaşım. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 2, (2): 61-74.
- Kazancı, F , İlci, B. (2018). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Spor Yapma Durumlarına Göre Atılgnlık ve Akran Zorbalığı Özelliklerinin İncelenmesi, *Bitlis İli Örneği. Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*, 1 (1) ,25-30. DOI: 10.36415/dagcilik.481567
- Kentel J.L. (2014). “Mean Mugging”: Exploring Young Aboriginal Women’s Experiences of Bullying in Team Sport Master of Arts Faculty of Physical Education and Recreation University of Alberta
- Kınay H. (2012). Lise Öğrencilerinin Siber Zorbalık Duyarlılığının Riskli Davranış, Korumacı Davranış, Suça Maruziyet ve Tehlike Algısı ile İlişkisi ve Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi.*

- Kidscape.org.uk (2004). What is bullying? Retrieved from <https://www.kidscape.org.uk/advice/facts-about-bullying/what-is-bullying>.
- Koç Z. (2006). Lise Öğrencilerinin Zorbalık Düzeylerinin Yordanması. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Araştırmalar Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Kowalski R.M., Limber S.P., Agaston P.W. (2012). Cyber bullying: Bullying in digital age, Second Edition Wiley-Blackwell Publication, Malden MA 02148-5020 USA, 2-56.
- Küçük, V, Koç, H. (2015). Psiko - sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , (9) , <http://agris.fao.org/agris-search/search.do?recordID=TR2016024318> <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/dpusbd/article/view/5000126113> erişim tarihi: 03/05/2019.
- Leslee A., Fisher, Lars D. (2017) Bullying in sport and performance psychology. Oxford Research Encyclopedias DOI:10.1093/acrefore/9780190236557.013.169
- Liepe-Levinson K, Levinson M. A. (2005). General semantics approach to school school-aged bullying. A Review of General Semitics, 62 (1): 4
- MacGregor, R. (2013). How hazing nearly ended this junior hockey star's life. The Globe and Mail, Published December 14, 2013. <https://www.theglobeandmail.com/sports/hockey/macgregor-hockey-was-his-life-but-hazing-nearly-ended-it/article15971781/> erişim tarihi: 14/ 08/2019.
- Marsh H.W., Nagengast B, Morin A.J., Parada R.H., Craven R.G., Hamilton L.R. (2011). Construct validity of the multidimensional structure of bullying and victimization: An application of exploratory structural equation modeling. Journal of Educational Psychology,103, 701-32.
- Nansel T.R., Overpeck M, Pilla R.S., Ruan W.J., Simons-Morton B, Scheidt P. (2001). Bullying Behaviors among US Youth: Prevalence and Association with Psychosocial Adjustment. Journal of the American Medical Association, 285 (16): 2094-100.
- Nelson D.A., Crick N.R. (1999). Rose-colored glasses: Examining the social information-processing of prosocial young adolescents, Journal of Early Adolescence ,19: 17-38.
- Nathan, R. (2014). Bullying in Sports: A Guide to Identifying the Injuries We Don't See, Pearson Education
- Peguero, A. A. (2008). Bullying victimization and extracurricular activity. Journal of School Violence, 7, 71-87.
- Sage, L., Kavussanu, M., Duda, J. (2006). Goal orientations and moral identity as predictors of prosocial and antisocial functioning in male

- association football players. *Journal of Sports Sciences*, 24, 455-466.
- Sage, L., Kavussanu, M. (2007). Multiple goal orientations as predictors of moral behaviour in youth soccer. *The Sport Psychologist*, 21, 417-437
- Smith P. K., Brain P. (2000). Bullying in schools: lesson from two decades of research, *Aggressive Behavior*, 26: 1-9.
- Smokowski P. R., Kopasz K. H. (2005). Bullying in School: An Overview of Types, Effects, Family Characteristics, and Intervention Strategies, *Children & Schools*, 27 (2):101-10.
- Stirling, A., Kerr, G. (2010). Sport psychology consultants as agents of child protection. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22 (3), 305-319.
- Stirling, A. E., Kerr, G. A. (2014). Initiating and sustaining emotional abuse in the coach-athlete relationship: An ecological transactional model of vulnerability. *Journal of Aggression, Maltreatment and Trauma*, 23 (2), 116-135.
- Shannon, C. S. (2013). Bullying in recreation and sport settings: Exploring risk factors, prevention efforts, and intervention strategies. *Journal of Park and Recreation Administration*, 31(1), 15-33.
- Sterling, A., Kerr, G. (2016). Athlete maltreatment. In R. J. Schinke, Kerry R. McGannon, Brett Smith (Eds.), *Routledge international handbook of sport psychology*, pp. 184-194. London: Routledge
- Stompoutbullying.org (2016). About bullying and cyberbullying. Retrieved from <http://www.stompoutbullying.org> erişim tarihi: 11/10/2019.
- Swearer, S. M., Hymel, S. (2015). Understanding the psychology of bullying: Moving toward a social-ecological diathesis-stress model. *American Psychologist*, 70, 344-353.
- Stirling, A. E., Kerr, G. A. (2007). Elite female swimmers' experiences of emotional abuse across time. *Journal of Emotional Abuse*, 7, 89-113.
- Şahin M. (2003) *Sporda Şiddet ve Saldırıcılık* Nobel akademik Yayıncılık. Ankara
- Tamminen, K. A., Holt, N. L., Neely, K. C. (2013). Exploring adversity and the potential for growth among elite female athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 14, 28-36.
- Thornberg, R. (2015). The social dynamics of school bullying: The necessary dialogue between the blind men around the elephant and the possible meeting point at the socioecological square. *Confero: Essays on Education, Philosophy and Politics*, 3, 161-203.
- Tokunaga R.S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in Human Behavior*, 26: 277-87.

- Topuz, R., & Çağlayan, H. S. (2019). Duygusal Zeka Ve Spor. Sporda Yeni Akademik Çalışmalar, 179.
- Topuz, R., & Çağlayan, H. S. (2019). The Investigation of Relationship Between the Satisfaction Level and Perceived Organizational Support of Human Resources Management Practices in Sport Organizations. *Journal of Education and Training Studies*, 7(10), 131-142.
- Türkan Ş. (2013). Zorbalıkla Baş Etmeye Yönelik Akran Destek Programının Ortaokul 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Zorbalıkla Baş Etme Becerilerine Etkileri. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Doktora Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi.
- OMOore M, Kirkham C. Self-esteem and its relationship to bullying behaviour. *Aggressive Behavior*, 2001; 27: 269- 83.
- Olweus D., *Bullying at school: What we know and what we can do*. Blackwell, Oxford, 1993.
- Utkulu C, Tanrıku L, Demirel H. İ, Kuzucu M. (2007). Şiddet İçermeyen Eğitim, MEB Yaygın Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü Araştırma Raporu, Ankara.
- Özsoy S. (2013). Sporda Şiddet ve Medya. Eyigün S, Oral B, Günay R, Başaran S, Yıldız H, Efe R. Tüm yönleriyle sporda şiddet Diyarbakır, Dicle Üniversitesi Basımevi, 81-90.
- Waldron, J. J., Kowalski, C. L. (2009). Crossing the line: Rites of passage, team aspects, and ambiguity of hazing. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 8, 291–302.
- Waldron, J. J., Lynn, Q., Krane, V. (2011). Duct tape, icy hot & paddles: Narratives of initiation onto US male sport teams. *Sport, Education and Society*, 16(1), 111–125.
- Van Raalte, J., Cornelius, A., Linder, D., Britton, B. (2007). The relationship between hazing and team cohesion. *Journal of Sport Behavior*, 30, 491-507.
- Vanderbilt D, Augustyn M. The Effects Of Bullying, Pediatric And Child Health, Symposium Special Needs, Elsevier Ltd, 2010: 20-7.
- Vernon A. *Counseling Children and Adolescents* (3rd ed). UK, Love Publishing Company, Denver; London, 2004.
- Volk A.A., Dane A.V., Marini Z.A. What is bullying? A theoretical redefinition. *Dev. Rev.* 2014;34: 327–343. doi: 10.1016/j.dr.2014.09.001.